

Na osnovu člana 16. Zakona o upravi („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 32/02 i 102/09), člana 48. alineja 3) Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 59/07 i 59/09), člana 6. i člana 12. Statuta Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 86/09), direktor Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta uz saglasnost Upravnog odbora Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta, sa 15. sjednice, održane 30.01.2012. godine, donio je

**PREPORUKE O KRITERIJIMA I STANDARDIMA MINISTARSTVU REPUBLIKE
SRPSKE, KANTONALNIM MINISTARSTVIMA I BRČKO DISTRIKTU BIH ZA
OSNIVANJE I ZATVARANJE VISOKOŠKOLSKIH USTANOVA TE ZA
PRESTRUKTURIRANJE STUDIJSKIH PROGRAMA**

I

SVRHA I CILJ PREPORUKA

Svrha ovih preporuka je da posluže nadležnom ministarstvu Republike Srpske, kantonalnim ministarstvima i Brčko distriktu BiH prilikom definiranja osnovnih kriterija i standarda za osnivanje i zatvaranje visokoškolskih ustanova, te za prestrukturiranje studijskih programa, s ciljem da visokoškolske ustanove postignu unapređenje znanja, misli i školstva u Bosni i Hercegovini, promoviraju razvoj demokratskog građanskog društva i da osiguraju primjenu najviših standarda nastave i istraživačkog rada.

S ciljem izgradnje savremenog, efektivnog i kvalitetnog visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini, ove preporuke sadrže pregled kriterija i standarda, koje bi nadležni obrazovni organi trebali razraditi u svojim aktima.

II

OPRAVDANOST OSNIVANJA VISOKOŠKOLSKE USTANOVE

Visokoškolske ustanove bi trebale biti mjesto stvaranja i primjene novih znanja i naučno-istraživačkog rada, sa ciljem omogućavanja napretka privrede i održivog razvoja društva u cjelini.

Cijeneći naprijed navedeno, visokoškolska ustanova osnovaće se ako se utvrdi da postoji društveno-ekonomska opravdanost za osnivanje i ako su ispunjeni uslovi koji su propisani za početak rada i obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja, odnosno standardi i kriteriji koje propisuje nadležni obrazovni organ.

Društveno-ekonomska opravdanost treba da bude zasnovana na povezivanju visokog obrazovanja i tržišta rada kroz obrazovanje stručnjaka koji će svojim radom i društvenim

djelovanjem doprinijeti privrednom razvoju, podizanju životnog standarda i općeg kvaliteta života svih građana.

III

OSNIVANJE VISOKOŠKOLSKE USTANOVE

U cilju adekvatnog postavljanja i utvrđivanja odgovarajućih uslova za osnivanje visokoškolskih ustanova, nadležni obrazovni organi bi trebali imati utvrđenu proceduru osnivanja i jasno definirane standarde i kriterije koji trebaju biti ispunjeni kako bi visokoškolska ustanova ispunila uslove za početak rada i obavljala djelatnost visokog obrazovanja.

U cilju stalnog razvoja visokog obrazovanja, dio dobiti ostvarene djelatnošću visokog obrazovanja trebao bi biti usmjeren na ostvarivanje ciljeva visokog obrazovanja, unapređenja nastavnog procesa, jačanje i razvoj kapaciteta visokoškolske ustanove i studentskog standarda.

Nadležni obrazovni organ bi trebao definirati da postupak osnivanja bude nezavisan, izbjegavajući bilo koji sukob interesa, a uvažavajući autonomiju visokoškolske ustanove.

U postupku osnivanja visokoškolske ustanove učesnici bi trebali biti: osnivač visokoškolske ustanove, odgovarajuće komisije stručnjaka i nadležni obrazovni organ, ostavljajući mogućnost da se u postupak osnivanja uključe i druga tijela (savjeti, druga ministarstva, predstavnici privrede i sl.).

Nadležni obrazovni organ bi trebao aktom o postupku osnivanja visokoškolske ustanove definirati način podnošenja zahtjeva za osnivanje visokoškolske ustanove, s tim da se taj zahtjev podnosi najkasnije šest mjeseci prije početka nove akademske godine.

Uz zahtjev za osnivanje treba priložiti Elaborat o društveno-ekonomskoj opravdanosti osnivanja visokoškolske ustanove ili drugi odgovarajući dokument koji propiše nadležni obrazovni organ, a koji će predočiti: dokaz o opravdanosti osnivanja visokoškolske ustanove, odnosno postojanja opće društvene potrebe za obrazovanje određenog profila kadra; status, strukturu i detaljan opis visokoškolske ustanove; ciljeve studija; dužinu trajanja studija; nastavni plan i program; pravila studiranja; akademske titule; naučna i stručna zvanja koja se stiču po završetku studija; opće i posebne uslove utvrđene standardima i normativima; način finansiranja visokoškolske ustanove.

Elaborat ili drugi odgovarajući dokument bi trebao biti predmet ekspertize posebne stručne komisije. Procjena opravdanosti osnivanja visokoškolske ustanove bi trebala biti usmjerena ka potrebama tržišta rada i privrednog razvoja. Razlozi za pokretanje studijskih programa bi trebali biti utemeljeni na realnim i lako dostupnim podacima iz relevantnih izvora.

Nakon usvajanja Elaborata ili drugog odgovarajućeg dokumenta, po propisanoj proceduri, osnivač bi trebao imenovati posebnu komisiju koja: donosi nastavne planove i programe, donosi opći akt o pravilima studiranja, objavljuje konkurs i vrši izbor akademskog osoblja za

sve uže nastavne, naučne, odnosno umjetničke oblasti ili nastavne predmete, predlaže broj studenata za upis u prvu godinu studija i obavlja druge poslove koje odredi osnivač visokoškolske ustanove, odnosno nadležni obrazovni organ u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Posebnu komisiju bi trebali činiti istaknuti predstavnici akademskih i naučnih radnika i stručnjaka iz odgovarajuće naučno-nastavne, odnosno umjetničko-nastavne oblasti, koja će se realizirati na visokoškolskoj ustanovi i u skladu sa zvanjima koja se stiču završetkom studija, te predstavnici privrede i prakse.

Akt o osnivanju visokoškolske ustanove treba da se donese na osnovu pozitivnog mišljenja posebne komisije i treba da sadrži podatke: naziv i ime osnivača, naziv i sjedište visokoškolske ustanove, djelatnost visokoškolske ustanove, način osiguranja potrebnih finansijskih sredstava za osnivanje i početak rada i za obavljanje djelatnosti, međusobna prava i obaveze između osnivača i visokoškolske ustanove, način raspolaganja prihodima i rashodima, prava, obaveze i odgovornost visokoškolske ustanove u pravnom prometu, lice za zastupanje visokoškolske ustanove do izbora rukovodstva, rok za donošenje statuta i rok za izbor rukovodstva i druga pitanja od značaja za rad visokoškolske ustanove.

Nakon donošenja akta o osnivanju visokoškolske ustanove, nadležni obrazovni organ bi trebao imenovati stručnu komisiju koja treba da utvrdi ispunjenost propisanih uslova za početak rada i obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja.

Navedena komisija bi trebala utvrditi: status ustanove, studijske programe, povezanost nastavne i naučno/istraživačke komponente studijskog programa, stepene i diplome koji se mogu dodjeljivati, maksimalan broj studenata koji se mogu upisati na licencirane studijske programe koji se izvode na visokoškolskoj ustanovi, te ispunjenost ljudskih, prostornih i materijalno-tehničkih kriterija.

Na osnovu pozitivne ocjene stručne komisije nadležni obrazovni organ donosi rješenje o ispunjavanju uslova za početak rada i obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja, te na osnovu tog rješenja visokoškolskoj ustanovi se izdaje licenca - odgovarajući akt kojim se odobrava rad visokoškolske ustanove.

Licenca - odgovarajući akt kojim se odobrava rad visokoškolske ustanove izdat u tekućoj akademskoj godini, trebalo bi da vrijedi za upis studenata za sljedeću akademsku godinu.

Visokoškolska ustanova bi trebala početi sa radom i izvršiti upis studenata nakon upisa u registar visokoškolskih ustanova i sudski registar.

IV

ZATVARANJE VISOKOŠKOLSKE USTANOVE

Nadležni obrazovni organ bi trebao svojim aktom definirati postupak zatvaranja visokoškolske ustanove, koji treba da bude nezavisan od političkih uticaja, izbjegavajući bilo koji sukob interesa.

Visokoškolska ustanova bi trebala prestati sa radom ukoliko:

- a) prestane potreba za obavljanjem djelatnosti visokog obrazovanja po odluci osnivača,
- b) su prestali postojati uslovi za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja koje je ta visokoškolska ustanova obavljala,
- c) se utvrdi ništavnost upisa na osnovu pravosnažne odluke nadležnog suda,
- d) se izvrše statusne promjene visokoškolske ustanove,
- e) ukoliko visokoškolska ustanova u roku ne postupi prema izrečenoj mjeri od strane nadležnog organa i
- f) drugim slučajevima koji su određeni zakonom.

Nadležni obrazovni organ treba da obavijesti nadležni sud radi brisanja visokoškolske ustanove iz sudskog registra.

U slučaju prestanka rada visokoškolske ustanove ili prestanka izvođenja studijskog programa zbog oduzimanja licence, osnivač bi trebao da preuzme obavezu da upisanim studentima obezbijedi završetak studija na drugoj odgovarajućoj licenciranoj i akreditiranoj visokoškolskoj ustanovi.

V

PRESTRUKTURIRANJE STUDIJSKIH PROGRAMA

Visokoškolska ustanova treba redovno vršiti evaluaciju licenciranih studijskih programa kako bi se osiguralo da studijski program prati određena naučna i praktična dostignuća i razvoj obrazovnog procesa.

Prestrukturiranje studijskog programa treba da bude utemeljeno na realnim i lako dostupnim podacima iz relevantnih izvora.

Visokoškolska ustanova treba da vrši prestrukturiranje studijskih programa u cilju:

- a) sticanja i primjene naučnih i stručnih znanja i vještina prema potrebama tržišta rada i privrednog razvoja,
- b) praćenja savremenih svjetskih tokova i
- c) praćenja razvoja međunarodnih obrazovnih procesa i razvoja studijskih programa.

VI

ZAVRŠNE ODREDBE

Ove preporuke stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”.

Broj: 06-1-02-1-87/12

DIREKTOR

Datum: 03. februar 2012. godine

mr. sc. Husein Nanić, s.r.

OBRAZLOŽENJE

I PRAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE PREPORUKA O KRITERIJIMA I STANDARDIMA MINISTARSTVU REPUBLIKE SRPSKE KANTONALNIM MINISTARSTVIMA I BRČKO DISTRIKTU BiH ZA OSNIVANJE I ZATVARANJE VISOKOŠKLOSKIH USTANOVA TE ZA PRESTRUKTURIRANJE STUDIJSKIH PROGRAMA

Pravni osnov za donošenje Preporuka o kriterijima i standardima ministarstvu Republike Srpske, kantonalnim ministarstvima i Brčko distriktu BiH za osnivanje i zatvaranje visokoškolskih ustanova, te za prestrukturiranje studijskih programa sadržan je u članu 48. alineja 3) Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 59/07 i 59/09), članu 6. i članu 12. Statuta Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 86/09).

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE PREPORUKA

Članom 48. alineja 3) Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini, u okviru nadležnosti Agencije u oblasti razvoja visokog obrazovanja, između ostalog navodi se da je Agencija nadležna za donošenje Preporuka o kriterijima i standardima ministarstvu Republike Srpske, kantonalnim ministarstvima i Brčko distriktu BiH za osnivanje i zatvaranje visokoškolskih ustanova, te za prestrukturiranje studijskih programa, dok je članom 12. Statuta Agencije propisano da Upravni odbor Agencije daje saglasnost na provedbene propise koje donosi Agencija u skladu sa članom 6. Statuta.

III USKLAĐIVANJE PROPISA SA EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM

Pri izradi propisa nije bilo posebnih zahtjeva za usklađivanjem sa evropskim zakonodavstvom budući da tekst propisa prati odredbe Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini koji inkorporira zahtjeve visokog obrazovanja u skladu sa ciljevima Bolonjskog procesa.

IV OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH RJEŠENJA

Navedenim dokumentom date su preporuke o kriterijima i standardima za opravdanost osnivanja visokoškolske ustanove, osnivanje i zatvaranje visokoškolskih ustanova, te za prestrukturiranje studijskih programa.

Cilj preporuka je da visokoškolske ustanove postignu unapređenje znanja, misli i školstva u Bosni i Hercegovini, promoviraju razvoj demokratskog građanskog društva i da pružaju najviše standarde nastave i istraživačkog rada.

Za ocjenjivanje opravdanosti osnivanja visokoškolske ustanove, data je preporuka da bi nadležni obrazovni organi trebali utvrditi postojanje društveno-ekonomske opravdanosti za osnivanje visokoškolske ustanove.

Za osnivanje visokoškolske ustanove data je preporuka da bi učesnici u postupku osnivanja trebali biti: osnivač visokoškolske ustanove, odgovarajuće komisije stručnjaka i nadležni obrazovni organ.

Nadležni obrazovni organi bi trebali posebnim aktom o postupku osnivanja visokoškolske ustanove, definirati način podnošenja zahtjeva i Elaborat o opravdanosti osnivanja visokoškolske ustanove ili druge dokumente kojim će se predočiti: opravdanost osnivanja visokoškolske ustanove, odnosno postojanje društvene potrebe za obrazovanjem određenog profila kadra, status, struktura i detaljan opis visokoškolske ustanove, ciljevi studija, dužina trajanja studija, nastavni plan i program, pravila studiranja, akademske titule, naučna i stručna zvanja koja se stiču po završetku studija, opće i posebne uslove utvrđene standardima i normativima, način finansiranja visokoškolske ustanove. Procjena opravdanosti osnivanja visokoškolske ustanove treba biti predmet ekspertize posebne stručne komisije.

Kod postupka osnivanja data je preporuka da nadležni obrazovni organ propiše da osnivač nakon usvajanja elaborata ili drugog odgovarajućeg akta, imenuje posebnu komisiju koja donosi opći akt o pravilima studiranja, objavljuje konkurs i vrši izbor akademskog osoblja za sve uže nastavne, naučne, odnosno umjetničke oblasti ili nastavne predmete, predlaže broj studenata za upis u prvu godinu studija i obavlja druge poslove koje odredi osnivač visokoškolske ustanove ili nadležni obrazovni organ u zavisnosti kako je propisano zakonom i drugim propisima. Posebnu komisiju bi činili istaknuti predstavnici akademskih i naučnih radnika i stručnjaka iz odgovarajuće naučno-nastavne, odnosno umjetničko-nastavne oblasti, koja će se realizirati na visokoškolskoj ustanovi i u skladu sa zvanjima koja se stiču završetkom studija, uključujući i predstavnike privrede i prakse.

Akt o osnivanju bi trebao da se donese na osnovu pozitivnog mišljenja posebne komisije, te je data preporuka da akt o osnivanju visokoškolske ustanove sadrži: naziv i ime osnivača, naziv i sjedište visokoškolske ustanove, djelatnost, način osiguravanja potrebnih sredstava, međusobna prava i obaveze između osnivača i visokoškolske ustanove, način raspolaganja prihodima i rashodima, prava, obaveze i odgovornost visokoškolske ustanove u pravnom prometu, lice za zastupanje visokoškolske ustanove do izbora rukovodstva, rok za donošenje statuta, rok za izbor rukovodstva i druga pitanja od značaja za rad visokoškolske ustanove.

Data je preporuka da nakon donošenja akta o osnivanju visokoškolske ustanove, nadležni obrazovni organ imenuje stručnu komisiju koja treba da utvrdi ispunjenost propisanih uslova za početak rada i obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja, te da nadležni organ na osnovnu pozitivne ocjene stručne komisije donosi rješenje o ispunjavanju uslova za početak rada i obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja, i da se na osnovu tog rješenja izdaje **licenca- odgovarajući akt kojim se odobrava rad visokoškolske ustanove.**

Kod zatvaranja visokoškolskih ustanova data je preporuka nadležnim obrazovnim organima da svojim aktom definiraju postupak zatvaranja visokoškolskih ustanova, a da taj postupak treba biti nezavisan od političkih uticaja. U navedenom aktu trebaju biti nabrojani razlozi za prestanak rada visokoškolske ustanove.

U slučaju prestanka rada visokoškolske ustanove ili prestanka izvođenja studijskog programa zbog oduzimanja licence, osnivač bi trebao da preuzme obavezu da upisanim studentima osigura završetak studija na drugoj odgovarajućoj licenciranoj i akreditiranoj visokoškolskoj ustanovi.

Visokoškolska ustanova treba redovno vršiti evaluaciju licenciranih studijskih programa kako bi se osiguralo da studijski program prati određena naučna i praktična dostignuća i razvoj obrazovnog procesa.

Kod prestrukturiranja studijskog programa, data je preporuka da prestrukturiranje studijskog programa treba da bude utemeljeno na realnim i lako dostupnim podacima iz relevantnih izvora. Procjena njegove svrhovitosti trebala bi biti usmjerena ka potrebama tržišta rada i privrednom razvoju.

U završnim odredbama, određeno je da Preporuke stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“.

V KONSULTACIJE U IZRADI PROPISA

U izradi navedenog propisa korišten je jedan oblik konsultacija, i to direktno dostavljanje prednacrtu Preporuka nadležnim ministarstvima obrazovanja u Bosni i Hercegovini, Odjeljenju za obrazovanje u Brčko distriktu BiH.

VI FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje Preporuka nisu potrebna posebna finansijska sredstva.

VII PREISPITIVANJE PREPORUKA

Preispitivanju Preporuka pristupiće se u zavisnosti od njegove primjene u praksi, i eventualnih inicijativa nadležnih obrazovnih organa u BiH.